

Kolokwium 1, grupa 1

25/11/2025

1. Równanie

$$(1 - t^2)x''(t) - 2tx'(t) + n(n+1)x(t) = \frac{1}{t}$$

to niejednorodne równanie Legendre'a. Dla $n = 1$ rozwiązaniem równania jednorodnego (wielomianem Legendre'a P_1) jest funkcja identycznościowa - sprawdź to, a następnie znajdź drugie rozwiązanie (Q_1). Rozwiąż to równanie niejednorodne.

2. Rozwiąż jeden z poniższych podpunktów (a) lub (b)

(a) Udowodnij następujące twierdzenia:

- ☛ Dla każdej funkcji $f \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}; \mathbb{R})$, poniższe równanie różniczkowe można przekształcić do równania o rozdzielonych zmiennych:

$$x'(t) = f\left(\frac{x(t)}{t}\right)$$

- ☛ Niech zadane będzie równanie o rozdzielonych zmiennych:

$$x'(t) = a(t)b(x(t))$$

, gdzie $a : A \rightarrow \mathbb{R}$, $b : B \rightarrow \mathbb{R}$ to funkcje ciągłe na pewnych odcinkach. Ponadto, niech $b(x) \neq 0$ dla $x \in B$. Udowodnij, że zabieg "rozbicia" pochodnej na różniczkę ma uzasadnienie w formalnym rozwiązywaniu takich równań.

(b) Rozwiąż następujące zagadnienia Cauchy'ego:

- ☛ $e^{-t}x'(t) - te^{-x(t)} = 0$, $x(0) = -1$
- ☛ $y'(x) + y(x)\cos(x) = 0$, $y\left(\frac{3\pi}{2}\right) = 1$

3. Rozwiąż jeden z poniższych podpunktów (a) lub (b)

(a) Rozwiąż następujące równanie różniczkowe metodą szeregów:

$$(t^2 - 1)\frac{d^2x}{dt^2} + 8t\frac{dx}{dt} + 10x = 5$$

(b) Udowodnij wzór Abela.

4. Znajdź rozwiązanie ogólne następującego układu równań:

$$\begin{cases} x' = 2x - y \\ y' = 5x - 2y \end{cases}$$

Przykładowe rozwiązania grupy 1

1. Kolejne pochodne funkcji identycznościowej to:

$$P_1(t) = t \implies P_1'(t) = 1 \implies P_1''(t) = 0$$

wstawiając je do równania jednorodnego:

$$\begin{aligned}(1 - t^2) P_1''(t) - 2tP_1'(t) + 1(1 + 1) P_1(t) &= (1 - t^2) \cdot 0 - 2t \cdot 1 + 2 \cdot t \\ &= 0 - 2t + 2t \\ &= 0\end{aligned}$$

co potwierdza, że jest to rozwiązanie równania jednorodnego. Drugie rozwiązanie znajdziemy dzięki:

$$f_2 = f_1 \int \frac{W}{f_1^2} dt$$

Wyznaczamy Wrońskian ze wzoru Abela:

$$\begin{aligned}W(t) &= c \exp \left(- \int \frac{-2t}{1 - t^2} dt \right) \quad \left| \begin{array}{l} u = 1 - t^2 \\ du = -2t dt \end{array} \right. \\ &= c \exp \left(- \int \frac{du}{u} \right) \\ &= c \exp (\ln (u) + \bar{c}) \\ &= \tilde{c} \exp (\ln (1 - t^2)) = \frac{\tilde{c}}{1 - t^2}\end{aligned}$$

Stałą \tilde{c} postawimy równą jeden, ponieważ interesuje nas wyłącznie zależność od parametru, zaś skalowanie może zostać "wchłonięte" do dalszych funkcji podczas ostatecznego rozwiązania. Nie musimy stawiać wartości bezwzględnej w logarytmie, ponieważ rozważamy przedział $(-1, 1)$, w którym rozwijaliśmy rozwiązanie w szereg, a w którym $1 - t^2 > 0$. Stąd, licząc dalej

$$\begin{aligned}Q_1(t) &= t \int \frac{1}{1 - t^2} \cdot \frac{1}{t^2} dt \\ &= t \int \left(\frac{1}{t^2} + \frac{1}{1 - t^2} \right) dt \quad \left| \frac{1}{t^2} + \frac{1}{1 - t^2} = \frac{1 - t^2 + t^2}{t^2(1 - t^2)} = \frac{1}{1 - t^2} \right. \\ &= t \int t^{-2} dt + \frac{t}{2} \int \left(\frac{1}{1 - t} + \frac{1}{1 + t} \right) dt \\ &= t \cdot (-t^{-1}) + \frac{t}{2} (\ln (1 + t) - \ln (1 - t) + c)\end{aligned}$$

gdzie stałą całkowania c stawiamy równą zeru, ponieważ efektywnie i tak jest ona mnożona przez P_1 , zatem człon ten zostanie wprowadzony osobno do rozwiązania.

Mając tak policzone rozwiązania dla równnia jednorodnego, przeprowadzamy uzmiennianie stałych:

$$c_1' = -\frac{hf_1}{aW} \quad c_2' = \frac{hf_2}{aW}$$

W zadaniu $aW = 1$, zaś $h(t) = t^{-1}$. Obliczając zatem:

$$\begin{aligned}
 -c_1(t) &= \int \frac{1}{t} \left(-1 + \frac{t}{2} \ln(1+t) - \frac{t}{2} \ln(1-t) \right) dt \\
 &= \int \frac{-1}{t} dt + \frac{1}{2} \int \ln(1+t) dt - \frac{1}{2} \int \ln(1-t) dt \\
 &= -\ln(t) + \frac{1}{2} \left(t \ln(1+t) - \int \frac{t}{1+t} dt \right) - \frac{1}{2} \left(t \ln(1-t) + \int \frac{t}{1-t} dt \right) \\
 &= -\ln(t) + \frac{t}{2} \ln(1+t) - \frac{t}{2} \ln(1-t) - \frac{1}{2} \int \left(\frac{t}{1-t} + \frac{t}{1+t} \right) dt \\
 &= -\ln(t) + \frac{t}{2} \ln(1+t) - \frac{t}{2} \ln(1-t) - \frac{1}{2} \int \frac{t+t^2+t-t^2}{1-t^2} dt \\
 &= -\ln(t) + \frac{t}{2} \ln(1+t) - \frac{t}{2} \ln(1-t) + \frac{1}{2} \int \frac{-2t}{1-t^2} dt \\
 &= -\ln(t) + \frac{t}{2} \ln(1+t) - \frac{t}{2} \ln(1-t) + \frac{1}{2} \ln(1-t^2) + c \quad | c=0 \\
 &= -\ln(t) + \frac{t}{2} \ln(1+t) - \frac{t}{2} \ln(1-t) + \frac{1}{2} \ln(1+t) + \frac{1}{2} \ln(1-t) \\
 &= -\ln(t) + \frac{1+t}{2} \ln(1+t) + \frac{1-t}{2} \ln(1-t)
 \end{aligned}$$

Zaś z drugą "stałą" pójdzie nam łatwiej, gdyż:

$$c_2(t) = \int \frac{t}{t} dt = t + c \quad | c=0$$

Czyli również zostanie "wchłonięta" w część rozwiązania P_1 . Stąd rozwiązanie ogólne:

$$x(t) = \tilde{c}_1 t + \tilde{c}_2 \left(t \ln \left(\frac{1+t}{1-t} \right) - 1 \right) + t \left(\ln(t) - \frac{1+t}{2} \ln(1+t) - \frac{1-t}{2} \ln(1-t) \right)$$

2. (a) Stosując podstawienie:

$$u = x \cdot t^{-1} \implies u' = x' \cdot t^{-1} - x \cdot t^{-2} \implies x' = tu' + x \cdot t^{-1} = tu' + u$$

Zatem

$$x' = tu' + u = f(u) \implies u' = \frac{f(u) - u}{t}$$

Co jest równaniem o rozdzielonych zmiennych.

$$\begin{aligned}
 \left(\frac{x'(t)}{b(x(t))} - a(t) \right) &= 0 \implies \\
 \int_{t_0}^{t_1} \frac{x'(t)}{b(x(t))} dt &= \int_{t_0}^{t_1} a(t) dt \implies \\
 \int_{t_0}^{t_1} \frac{x'(t)}{b \circ x(t)} dt &= \left| \begin{array}{l} y = x(t) \\ dy = x'(t) dt \\ x(t_0) = y_0 \\ x(t_1) = y_1 \end{array} \right| = \int_{y_0}^{y_1} \frac{dy}{b(y)} \quad (1)
 \end{aligned}$$

W tym momencie, skoro $b(x) \neq 0$, zatem ma stały znak. Zatem całka $\int_{y_0}^{y_1} \frac{dy}{b(y)} = \mathfrak{B}(y_1)$ jest funkcją monotoniczną, a zatem lokalnie istnieje funkcja odwrotna \mathfrak{B}^{-1} . Tym samym lokalnie rozwiązaniem jest:

$$x(t_1) = y_1 = \mathfrak{B}^{-1} \left(\int_{t_0}^{t_1} a(t) dt \right)$$

Przy czym już w momencie (1) widzimy, że doprowadziliśmy do zapisu, który w fizycznym/inżynierskim rozumieniu "otrzymalibyśmy" poprzez:

$$\frac{dx}{dt} = a(t)b(x(t)) \implies \frac{1}{b(x(t))} \frac{dx}{dt} = a(t) \xrightarrow{\cdot dt} \frac{dx}{b(x)} = a(t)dt$$

■

(b) ☛ Rozdzielając zmienne:

$$\begin{aligned} x'e^x &= te^t \implies e^x = \int te^t dt = te^t - \int e^t dt = te^t - e^t + c \implies x(t) = \ln(te^t - e^t + c) \\ -1 &= x(0) = \ln(-1 + c) = \ln(e^{-1}) \implies -1 + c = \frac{1}{e} \implies c = \frac{1+e}{e} \end{aligned}$$

Ostatecznie:

$$x(t) = \ln \left(te^t - e^t + \frac{1+e}{e} \right)$$

☛ Uwzględniając, że w otoczeniu $x = 0$ funkcja y jest dodatnia, rozdzielając zmienne dostaniemy:

$$\begin{aligned} \frac{y'(x)}{y(x)} &= -\cos(x) \implies \ln(y(x)) = -\sin(x) + c \implies y(x) = \exp(-\sin(x) + c) \\ 1 &= y\left(\frac{3\pi}{2}\right) = \exp\left(-\sin\left(\frac{3\pi}{2}\right) + c\right) = \exp(1 + c) = \exp(0) \implies c = -1 \\ y(x) &= \exp(-\sin(x) - 1) \end{aligned}$$

3. (a) Równanie zawiera funkcje analityczne w otoczeniu $t = 0$, zatem zakładamy rozwiązanie w postaci:

$$x(t) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n t^n$$

Poprzez podstawienie do równania, otrzymujemy:

$$\begin{aligned} 5 &= (t^2 - 1) \sum_{n=2}^{\infty} n(n-1)a_n t^{n-2} + 8t \sum_{n=1}^{\infty} na_n t^{n-1} + 10 \sum_{n=0}^{\infty} a_n t^n \\ &= \sum_{n=2}^{\infty} n(n-1)a_n t^n - \sum_{n=2}^{\infty} n(n-1)a_n t^{n-2} + \sum_{n=1}^{\infty} 8na_n t^n + \sum_{n=0}^{\infty} 10a_n t^n \\ &= \sum_{n=2}^{\infty} n(n-1)a_n t^n - \sum_{n=0}^{\infty} (n+2)(n+1)a_{n+2} t^n \\ &\quad + 8a_1 t + \sum_{n=2}^{\infty} 8na_n t^n + 10a_0 + 10a_1 t + \sum_{n=2}^{\infty} 10a_n t^n \\ &= 10a_0 + 18a_1 t - 2a_2 - 6a_3 t + \\ &\quad + \sum_{n=2}^{\infty} t^n (n(n-1)a_n - (n+2)(n+1)a_{n+2} + 8na_n + 10a_n) \end{aligned}$$

Zatem otrzymujemy:

$$5 = 10a_0 - 2a_2 \implies a_2 = 5a_0 - \frac{5}{2}$$

$$0 = 18a_1 - 6a_3 \implies a_3 = 3a_1$$

$$0 = (n(n-1) + 8n + 10)a_n - (n+2)(n+1)a_{n+2} \implies a_{n+2} = \frac{n^2 + 7n + 10}{(n+2)(n+1)}a_n$$

$$\implies a_{n+2} = \frac{(n+2)(n+5)}{(n+2)(n+1)}a_n = \frac{n+5}{n+1}a_n$$

(b) Niech zadane będzie równanie różniczkowe:

$$a(t)x''(t) + b(t)x'(t) + c(t) = 0$$

oraz jego rozwiązania f_1, f_2 . Wówczas Wronskianem nazywamy:

$$W = \det \begin{bmatrix} f_1 & f_2 \\ f_1' & f_2' \end{bmatrix} = f_1 f_2' - f_2 f_1'$$

Licząc jego pochodną:

$$W' = f_1' f_2' + f_1 f_2'' - f_2' f_1' - f_2 f_1'' = f_1 f_2'' - f_2 f_1''$$

Z kolei podstawiając do równania rozwiązania, otrzymujemy:

$$\begin{array}{rcl} & \left\{ \begin{array}{l} 0 = a f_1'' + b f_1' + c f_1 \\ 0 = a f_2'' + b f_2' + c f_2 \end{array} \right. & \begin{array}{l} \cdot (-f_2) \\ \cdot f_1 \end{array} \\ \hline + & \left\{ \begin{array}{l} 0 = -a f_2 f_1'' - b f_2 f_1' + c f_2 f_1 \\ 0 = a f_1 f_2'' + b f_1 f_2' + c f_1 f_2 \end{array} \right. & \\ \hline & 0 = a(f_1 f_2'' - f_2 f_1'') + b(f_1 f_2' - f_2 f_1') = aW' + bW & \end{array}$$

Rozwiązując ostatnie równanie dostajemy:

$$aW' = -bW \implies \frac{W'}{W} = -\frac{b}{a} \implies W(t) = \tilde{c} \exp \left(- \int \frac{b(t)}{a(t)} dt \right)$$

■

4.

Uwaga! Wszystkie grupy miały za zadanie rozwiązać układ równań. W każdej grupie zamieszczam przykład innego sposobu rozwiązywania

W tym przykładzie postaramy się wyeliminować jedną funkcję, otrzymując układ jednej funkcji w drugiej pochodnej, aby skorzystać z wiedzy dotyczącej równań drugiego rzędu¹. Mamy układ równań:

$$\begin{cases} x' = 2x - y \\ y' = 5x + 2y \end{cases}$$

¹Należy zauważyć, że zazwyczaj praktykuje się podejście odwrotne: równania wyższych rzędów przedstawia się jako układy równań rzędów niższych

Z pierwszego równania:

$$y = 2x - x' \implies y' = 2x' - x''$$

Podstawiając do drugiego równania:

$$2x' - x'' = y' = 5x - 2y = 5x - 2(2x - x') = 5x - 4x + 2x' = x + 2x'$$

Zatem grupując wyrazy:

$$x'' = -x$$

Rozwiązaniem takiego równania jest:

$$x(t) = c_1 \sin(t) + c_2 \cos(t)$$

co łatwo sprawdzić przez podstawienie. Jeśli tego nie wiemy, korzystając z ansatzu $x(t) = e^{rt}$ otrzymujemy równanie:

$$r^2 = -1 \implies r = \pm i$$

co również daje oczekiwany wynik (gdyż bierzemy część rzeczywistą i urojoną). Stąd liczymy y :

$$\begin{aligned} y(t) &= 2x(t) - x(t) \\ &= 2c_1 \sin(t) + 2c_2 \cos(t) - c_1 \cos(t) + c_2 \sin(t) \\ y(t) &= c_1 (2 \sin(t) - \cos(t)) + c_2 (2 \cos(t) + \sin(t)) \end{aligned}$$

Kolokwium 1, grupa 2

25/11/2025

1. Energia całkowita obwodu RLC jest sumą:

- ☛ energii zawartej w kondensatorze $E_C = \frac{1}{2} \frac{Q^2}{C}$
- ☛ energii pola magnetycznego cewki: $E_L = \frac{1}{2} L I^2$
- ☛ ciepła wydzielonego na oporniku: $E_R = \int I^2 R dt$

Wiedząc, że natężenie płynącego prądu jest zmianą ładunku w czasie $I = \frac{dQ}{dt}$, wyznacz równanie opisujące ładunek na kondensatorze Q . Następnie rozwiąż to równanie. Załóż, że energia całkowita jest stała, zaś ładunek w czasie $t = 0$ był maksymalny (cała energia zgromadzona wyłącznie na kondensatorze) i równy $Q(0) = 1$, $Q'(0) = 0$. Do obliczeń użyj $C = L = R = 1$. Naszkicuj rozwiązanie $Q(t)$.

Podpowiedź: zróżniczkuj energię całkowitą. Po przekształceniach otrzymasz $I \cdot (\dots) = 0$, oczekiwane równanie znajduje się w nawiasie.

2. Rozwiąż jeden z poniższych podpunktów (a) lub (b)

(a) Udowodnij poniższe twierdzenia:

- ☛ Dla funkcji ciągłych (na odcinku I) $p, f \in \mathcal{C}(I; \mathbb{R})$ oraz $r \in \mathbb{R} \setminus \{0, 1\}$ poniższe równanie zwane jest równaniem Bernoulliego:

$$x'(t) + p(t)x(t) = f(t) \left(x(t) \right)^r$$

Udowodnij, że można je sprowadzić do równania liniowego pierwszego rzędu.

- ☛ Niech zadane będzie równanie o rozdzielonych zmiennych:

$$x'(t) = a(t)b(x(t))$$

, gdzie $a : A \rightarrow \mathbb{R}$, $b : B \rightarrow \mathbb{R}$ to funkcje ciągłe na pewnych odcinkach. Ponadto, niech $b(x) \neq 0$ dla $x \in B$. Udowodnij, że zabieg "rozbicia" pochodnej na różniczkę ma uzasadnienie w formalnym rozwiązywaniu takich równań.

(b) Rozwiąż następujące zagadnienie Cauchy'ego:

$$y'(x) = \exp(x + y(x)), \quad y(1) = 2$$

oraz wyznacz przedział, na którym ma ono zastosowanie.

3. Rozwiąż jeden z poniższych podpunktów (a) lub (b)

(a) Rozwiąż następujące równanie różniczkowe metodą szeregów:

$$(t^2 - 1) \frac{d^2 x}{dt^2} + 6t \frac{dx}{dt} + 4x = -4$$

(b) Wiedząc, że funkcją tworzącą dla wielomianów Legendre'a jest:

$$\frac{1}{\sqrt{1 - 2tw + w^2}} = \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t)w^n$$

udowodnij relację różniczkową:

$$nP_n(t) = tP'_n(t) - P'_{n-1}(t)$$

4. Znajdź rozwiązanie układu równań:

$$\begin{cases} x' = 2x + y \\ y' = 3x + 4y \end{cases}$$

Przykładowe rozwiązania grupy 2

1. Energia całkowita będzie równa:

$$E_c = \frac{Q^2}{2} + \frac{I^2}{2} + \int I^2 dt$$

zatem po zróżniczkowaniu względem czasu:

$$0 = QQ' + II' + I^2$$

wiedząc, że $I = Q'$ otrzymujemy:

$$0 = QI + IQ'' + IQ' = I(Q + Q'' + Q')$$

A zatem oczekiwane równanie różniczkowe liniowe to:

$$0 = Q + Q' + Q''$$

Postulujemy rozwiązanie w postaci $Q(t) \propto \exp(\alpha t)$ otrzymując wielomian charakterystyczny:

$$0 = 1 + \alpha + \alpha^2 \implies \alpha = \frac{-1 \pm \sqrt{1-4}}{2} = \frac{-1 \pm \sqrt{3}i}{2}$$

stąd dwa liniowo niezależne rozwiązania to:

$$Q_1(t) = \Re \left(e^{-\frac{1}{2}t} e^{i\frac{\sqrt{3}}{2}t} \right) = e^{-\frac{1}{2}t} \cos \left(\frac{\sqrt{3}}{2}t \right) \quad Q_2(t) = \Im \left(e^{-\frac{1}{2}t} e^{i\frac{\sqrt{3}}{2}t} \right) = e^{-\frac{1}{2}t} \sin \left(\frac{\sqrt{3}}{2}t \right)$$

Ogólne rozwiązanie to zatem:

$$Q(t) = e^{-\frac{1}{2}t} \left(c_1 \cos \left(\frac{\sqrt{3}}{2}t \right) + c_2 \sin \left(\frac{\sqrt{3}}{2}t \right) \right)$$

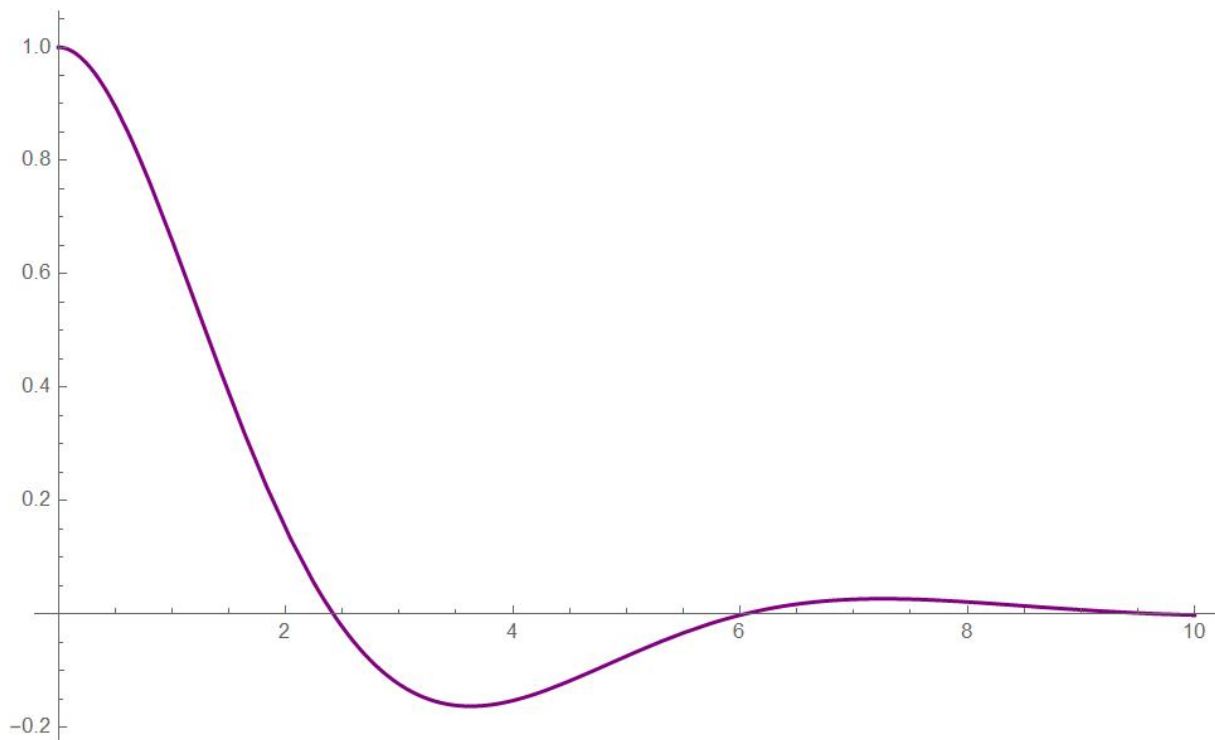
Zaś z warunków brzegowych otrzymujemy:

$$\begin{aligned} 1 &= Q(0) = c_1 \\ 0 &= Q'(0) = -\frac{1}{2}e^{-\frac{1}{2}t} \left(\cos \left(\frac{\sqrt{3}}{2}t \right) + c_2 \sin \left(\frac{\sqrt{3}}{2}t \right) \right) \Big|_{t=0} + \\ &\quad + e^{-\frac{1}{2}t} \frac{\sqrt{3}}{2} \left(-\sin \left(\frac{\sqrt{3}}{2}t \right) + c_2 \cos \left(\frac{\sqrt{3}}{2}t \right) \right) \Big|_{t=0} \\ &= -\frac{1}{2} + \frac{\sqrt{3}}{2}c_2 \implies c_2 = \frac{1}{\sqrt{3}} \end{aligned}$$

Stąd ostateczne rozwiązanie:

$$Q(t) = e^{-\frac{1}{2}t} \left(\cos \left(\frac{\sqrt{3}}{2}t \right) + \frac{1}{\sqrt{3}} \sin \left(\frac{\sqrt{3}}{2}t \right) \right)$$

W celu stworzenia wykresu/szkicu, zauważamy że funkcja gwałtownie maleje (jak $e^{-t/2}$), a dodatkowo oscyluje. Zaczyna w jedynce i zanika - wykres taki przedstawia 1

Rysunek 1: Wykres funkcji ładunku na kondensatorze od czasu

2. (a) ☛ Aby rozwiązać to zadanie, stosujemy podstawienie $u = x^{1-r}$. Wówczas

$$u = x^{1-r} \implies x = u^{\frac{1}{1-r}}$$

$$u' = (1-r)x^{-r}x' \implies x' = \frac{u'x^r}{1-r}$$

Wstawiając do równania:

$$\begin{array}{l|l} x' + px = fx^r & \left| \begin{array}{l} u = x^{1-r} \\ \cdot x^{-r} \end{array} \right. \\ \frac{u'x^r}{1-r} + px = fx^r & \left| \begin{array}{l} \cdot x^{-r} \end{array} \right. \\ \frac{u'}{1-r} + px^{1-r} = f & \left| \begin{array}{l} u = x^{1-r} \end{array} \right. \\ \frac{u'(t)}{1-r} + p(t)u(t) = f(t) & \end{array}$$

trzymujemy równanie liniowe dla $u(t)$. ■

☛ Jak dla grupy 1. ■

- (b) Zagadnienie możemy rozwiązać rozdzielając zmienne:

$$y'e^{-y} = e^x \implies -e^{-y} = e^x - c \implies y = -\ln(c - e^x)$$

stąd

$$\ln(e^2) = 2 = y(1) = -\ln(c - e^1) \implies c = e^{-2} + e$$

I ostateczne rozwiązanie:

$$y(x) = -\ln(e^{-2} + e - e^x)$$

Aby wyznaczyć przedział, w którym to rozwiązanie obowiązuje $x \in A$:

- ☛ obowiązuje tam równanie różniczkowe (np. brak osobliwości itd.), ale to nie wprowadza ograniczeń naszym przypadku
- ☛ Rozwiązanie obowiązuje tylko w przedziale (np. rozdzielonym osobliwościami), w którym znajduje się warunek brzegowy, stąd $1 \in A$

Logarytm jest określony dla liczb rzeczywistych tylko dla argumentów większych od zera, stąd:

$$0 < e^{-2} + e - e^x \implies e^x < e^{-2} + e \implies x < \ln(e^{-2} + e)$$

3. (a) Funkcje występujące jawnie w równaniu różniczkowym są analityczne w otoczeniu $t = 0$, zatem przyjmujemy rozwiązanie w postaci:

$$x(t) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n t^n$$

i podstawiamy do równania, szukając relacji pomiędzy współczynnikami a_n

$$\begin{aligned} -4 &= (t^2 - 1) \sum_{n=2}^{\infty} n(n-1)a_n t^{n-2} + 6t \sum_{n=1}^{\infty} n a_n t^{n-1} + 4 \sum_{n=0}^{\infty} a_n t^n \\ &= \sum_{n=2}^{\infty} n(n-1)a_n t^n - \sum_{n=2}^{\infty} n(n-1)a_n t^{n-2} + \sum_{n=1}^{\infty} 6n a_n t^n + \sum_{n=0}^{\infty} 4a_n t^n \\ &= \sum_{n=2}^{\infty} n(n-1)a_n t^n - \sum_{n=0}^{\infty} (n+2)(n+1)a_{n+2} t^n + \sum_{n=1}^{\infty} 6n a_n t^n + \sum_{n=0}^{\infty} 4a_n t^n \\ &= -2a_2 - 6c_3 t + 6a_1 t + 4a_0 + 4a_1 t + \\ &\quad + \sum_{n=2}^{\infty} t^n (n(n-1)a_n + 6n a_n + 4a_n - (n+2)(n+1)a_{n+2}) \end{aligned}$$

Co daje zestaw:

$$-4 = -2a_2 + 4a_0 \implies a_2 = 2a_0 + 2$$

$$0 = -6c_3 + 10a_1 \implies c_3 = \frac{5}{3}a_1$$

$$0 = n(n-1)a_n + 6n a_n + 4a_n - (n+2)(n+1)a_{n+2} \implies a_{n+2} = \frac{n(n-1) + 6n + 4}{(n+1)(n+2)} a_n$$

$$a_{n+2} = \frac{n^2 + 5n + 4}{(n+1)(n+2)} a_n = \frac{(n+1)(n+4)}{(n+1)(n+2)} a_n = \frac{n+4}{n+2} a_n$$

- (b) Różniczkując funkcję tworzącą

$$f(t, w) = \frac{1}{\sqrt{1 - 2tw + w^2}} = \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t) w^n$$

po t otrzymamy:

$$\begin{aligned}
\frac{\partial}{\partial t} f(t, w) &= -\frac{1}{2} \cdot (1 - 2tw + w^2)^{-\frac{3}{2}} \cdot (-2w) \\
&= \frac{w}{1 - 2tw + w^2} \cdot f(t, w) \\
\frac{\partial}{\partial t} f(t, w) &= \frac{\partial}{\partial t} \left\{ \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t) w^n \right\} \\
&= \sum_{n=0}^{\infty} \frac{dP_n}{dt}(t) w^n \\
&= \sum_{n=0}^{\infty} P'_n(t) w^n
\end{aligned}$$

Co więcej, różniczkując tym razem po w :

$$\begin{aligned}
\frac{\partial}{\partial w} f(t, w) &= -\frac{1}{2} \cdot (1 - 2tw + w^2)^{-\frac{3}{2}} \cdot (2w - 2t) \\
&= \frac{t - w}{1 - 2tw + w^2} \cdot f(t, w) \\
\frac{\partial}{\partial w} f(t, w) &= \frac{\partial}{\partial w} \left\{ \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t) w^n \right\} \\
&= \sum_{n=1}^{\infty} n P_n(t) w^{n-1} \\
&= \sum_{n=0}^{\infty} (n+1) P_{n+1}(t) w^n
\end{aligned}$$

Stąd

$$\frac{1}{w} \frac{\partial f}{\partial t} = \frac{1}{t - w} \frac{\partial f}{\partial w}$$

$$\begin{aligned}
0 &= w \frac{\partial f}{\partial w} - (t - w) \frac{\partial f}{\partial t} \\
&= w \sum_{n=0}^{\infty} (n+1) P_{n+1}(t) w^n + (w - t) \sum_{n=0}^{\infty} P'_n(t) w^n \\
&= \sum_{n=0}^{\infty} (n+1) P_{n+1}(t) w^{n+1} + \sum_{n=0}^{\infty} P'_n(t) w^{n+1} - \sum_{n=0}^{\infty} t P'_n(t) w^n \\
&= \sum_{n=1}^{\infty} n P_n(t) w^n + \sum_{n=1}^{\infty} P'_{n-1}(t) w^n - \sum_{n=1}^{\infty} t P'_n(t) w^n - t P'_0(t) \\
&= \sum_{n=1}^{\infty} w^n \left(n P_n(t) + P'_{n-1}(t) - t P'_n(t) \right) - t P'_0(t)
\end{aligned}$$

Stąd:

$$\begin{aligned}
P_0(t) &= \text{const} \\
0 &= n P_n(t) + P'_{n-1}(t) - t P'_n(t)
\end{aligned}$$

gdzie druga równość jest oczekiwaną relacją ■

4. Układ równań, na którym pracujemy, ma postać:

$$\begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x' \\ y' \end{bmatrix}$$

Aby skorzystać ze wzoru, który podałem w notatkach z dnia 04/11/2025:

$$\vec{x}(t) = \sum_{\lambda} c_{\lambda} e^{\lambda t} \vec{v}_{\lambda}$$

potrzebujemy uzyskać wartości własne λ oraz wektory własne \vec{v}_{λ} . Obliczamy zatem:

$$\begin{aligned} 0 &= \det \begin{bmatrix} 2-\lambda & 1 \\ 3 & 4-\lambda \end{bmatrix} = (2-\lambda)(4-\lambda) - 3 \\ &= 8 - 6\lambda + \lambda^2 - 3 = 5 - 6\lambda + \lambda^2 \\ &= (\lambda - 5)(\lambda - 1) \end{aligned}$$

Zatem wartości własne to $\lambda = 1$ oraz $\lambda = 5$. Aby policzyć wektory własne:

$$\begin{aligned} \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \end{bmatrix} &= \begin{bmatrix} 2-\lambda & 1 \\ 3 & 4-\lambda \end{bmatrix} \vec{v}_{\lambda} \\ \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \end{bmatrix} &= \begin{bmatrix} 2-5 & 1 \\ 3 & 4-5 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} a \\ b \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -3 & 1 \\ 3 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} a \\ b \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} -3a+b \\ 3a-b \end{bmatrix} \implies \vec{v}_5 = \begin{bmatrix} 1 \\ 3 \end{bmatrix} \\ \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \end{bmatrix} &= \begin{bmatrix} 2-1 & 1 \\ 3 & 4-1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} a \\ b \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 3 & 3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} a \\ b \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} a+b \\ 3a+3b \end{bmatrix} \implies \vec{v}_1 = \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

Stąd ogólne rozwiązanie:

$$\begin{bmatrix} x(t) \\ y(t) \end{bmatrix} = c_1 e^t \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \end{bmatrix} + c_5 e^{5t} \begin{bmatrix} 1 \\ 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} c_1 e^t + c_5 e^{5t} \\ -c_1 e^t + 3c_5 e^{5t} \end{bmatrix}$$

Kolokwium 1, grupa 3

25/11/2025

1. Na żelazną kulkę o masie $m = 1$ umieszczoną w lepkiej cieczy działa oscylująca siła (np. magnetyczna) $\vec{F} = \cos(t)\hat{x}$. Gdy kulka się porusza, działa na nią również opór cieczy $\vec{F}_{op} = -\vec{v}$ proporcjonalny do prędkości. Zakładając, że w momencie $t = 0$ kulka znajduje się w spoczynku, napisz równanie ruchu. Rozwiąż je, a następnie naszkicuj wykres $x(t)$

Podpowiedź: zacznij od drugiej zasady mechaniki Newtona. Oczekiwane równanie różniczkowe jest równaniem oscylatora harmonicznego bez "sprężyny".

2. Rozwiąż jeden z poniższych podpunktów (a) lub (b)

(a) Udowodnij następujące twierdzenia:

- ☛ Dla każdej funkcji $f \in \mathcal{C}^\infty(\mathbb{R}; \mathbb{R})$, poniższe równanie różniczkowe można przekształcić do równania o rozdzielonych zmiennych:

$$x'(t) = f(ax(t) + bt + c), \quad a, b, c \in \mathbb{R}$$

- ☛ Niech zadane będzie równanie o rozdzielonych zmiennych:

$$x'(t) = a(t)b(x(t))$$

, gdzie $a : A \rightarrow \mathbb{R}$, $b : B \rightarrow \mathbb{R}$ to funkcje ciągłe na pewnych odcinkach. Ponadto, niech $b(x) \neq 0$ dla $x \in B$. Udowodnij, że zabieg "rozbicia" pochodnej na różniczki ma uzasadnienie w formalnym rozwiązywaniu takich równań.

(b) Rozwiąż następujące zagadnienia Cauchy'ego:

- ☛ $y'(t) = y(t) + t$, $y(0) = 1$
☛ $tx'(t) + x(t) - e^t = 0$, $x(3) = -3$

3. Rozwiąż jeden z poniższych podpunktów (a) lub (b)

(a) Wiedząc, że funkcją tworzącą dla wielomianów Legendre'a jest:

$$\frac{1}{\sqrt{1-2tw+w^2}} = \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t)w^n$$

udowodnij relację rekurencyjną:

$$(n+1)P_{n+1}(t) = (2n+1)tP_n(t) - nP_{n-1}(t)$$

- (b) Korzystając z powyższej relacji rekurencyjnej, przyjmując $P_0(t) = 1$, $P_1(t) = t$, oblicz P_2 , P_3 . Następnie, bezpośrednim rachunkiem, pokaż że są one rozwiązaniami równania Legendre'a:

$$(1 - t^2) x''(t) - 2tx'(t) + n(n + 1)x(t) = 0$$

4. Znajdź rozwiązanie następującego zagadnienia Cauchy'ego:

$$\begin{cases} x' = 3x + z \\ y' = 4y \\ z' = x + 3z \end{cases}$$

Przykładowe rozwiązania grupy 3

1. Zgodnie z drugą zasadą mechaniki Newtona:

$$m\vec{x}''(t) = \vec{F}_{total}$$

zaś z treści zadania wynika, że całkowita siłą działająca na kulkę jest równa sile wymuszającej \vec{F} i sile oporów \vec{F}_{op} , zatem:

$$m\vec{x}''(t) = \cos(t)\hat{x} - \vec{v}$$

przy czym $m = 1$. Ponieważ w momencie początkowym kulka się nie porusza, układ redukuje się do jednego wymiaru - zgodnie z wersorem siły \hat{x} , zatem otrzymujemy:

$$x''(t) = -x'(t) + \cos(t) \implies x''(t) + x'(t) = \cos(t)$$

Jest to niejednorodne liniowe równanie różniczkowe drugiego rzędu. Rozwiązujemy je poprzez znalezienie rozwiązań jednorodnych oraz uzmiennianie parametrów.

- ☛ Rozwiązujemy równanie jednorodne:

$$x'' + x' = 0$$

Oczywistym rozwiązaniem jest funkcja stała (wówczas pochodne się zerują. Z drugiej strony możemy równanie scałkować, otrzymując:

$$x' = -x' \implies x'(t) \propto e^{-t}$$

i stąd wybieramy $x(t) = e^{-t}$. Alternatywnie, bez "zgadywania" rozwiązujemy wielomian charakterystyczny uzyskany przez podstawienie ansatzu $x(t) = e^{rt}$, wówczas:

$$x'' + x' = r^2 e^{rt} + r e^{rt} = 0 \implies r^2 + r = 0 \implies r = 0 \vee r = -1$$

otrzymując (oczywiście) te same rozwiązania

$$x_1(t) = 1, \quad x_2(t) = e^{-t}$$

- ☛ Kolejnym krokiem jest uzmiennianie stałej. Korzystamy ze wzorów:

$$c_1' = -\frac{hx_2}{aW}, \quad c_2' = \frac{hx_1}{aW}$$

przy czym w naszym przypadku $a(t) = 1$, $h(t) = \cos(t)$, zaś Wrońskian:

$$W = \det \begin{bmatrix} 1 & e^{-t} \\ 0 & -e^{-t} \end{bmatrix} = -e^{-t}$$

Zatem:

$$\begin{aligned} c_1(t) &= -\int \frac{\cos(t)e^{-t}}{-e^{-t}} dt = \int \cos(t) dt = \sin(t) + \tilde{c}_1 \\ c_2(t) &= \int \frac{\cos(t) \cdot 1}{-e^{-t}} dt = -\int \cos(t) e^t dt \end{aligned}$$

Ostatnią całkę można policzyć na przykład poprzez "zapętlone" całkowanie przez części

$$\begin{aligned}c_2(t) &= - \int \cos(t)e^t dt = -\sin(t)e^t + \int \sin(t)e^t dt \\&= -\sin(t)e^t - \cos(t)e^t + \int \cos(t)e^t dt + 2\tilde{c}_2 \\&\implies 2c_2(t) = -e^t(\sin(t) + \cos(t)) + 2\tilde{c}_2 \\&\implies c_2(t) = -\frac{e^t}{2}(\sin(t) + \cos(t)) + \tilde{c}_2\end{aligned}$$

Stąd rozwiązanie ogólne:

$$\begin{aligned}x(t) &= x_1(t)c_1(t) + x_2(t)c_2(t) = 1\sin(t) + \tilde{c}_1 - e^{-t} \cdot \frac{e^t}{2}(\cos(t) + \sin(t)) + e^{-t}\tilde{c}_2 \\&= \sin(t) + \tilde{c}_1 - \frac{1}{2}\cos(t) - \frac{1}{2}\sin(t) + e^{-t}\tilde{c}_2 \\&= \tilde{c}_1 + \frac{1}{2}(\sin(t) - \cos(t)) + e^{-t}\tilde{c}_2\end{aligned}$$

Z warunku początkowego:

$$\begin{aligned}x'(t) &= \frac{1}{2}(\cos(t) + \sin(t)) - e^{-t}\tilde{c}_2 \\0 = x'(0) &= \frac{1}{2} - \tilde{c}_2 \implies \tilde{c}_2 = \frac{1}{2}\end{aligned}$$

Jak łatwo się domyślić, można nałożyć drugi warunek początkowy:

$$\begin{aligned}x(0) &= a = \text{const} \\&= \tilde{c}_1 - \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = \tilde{c}_1\end{aligned}$$

stąd widzimy, że jest to jedynie czynnik przesuwający położenie w układzie współrzędnych - co jest logiczne, wybór układu zależy od nas, stąd równie dobrze moglibyśmy postawić $x(0) = 0$ jak i $x(0) = 10^{80}$, jednak z tym pierwszym stanowczo jest łatwiej pracować. Ostateczne rozwiązanie zatem ma postać:

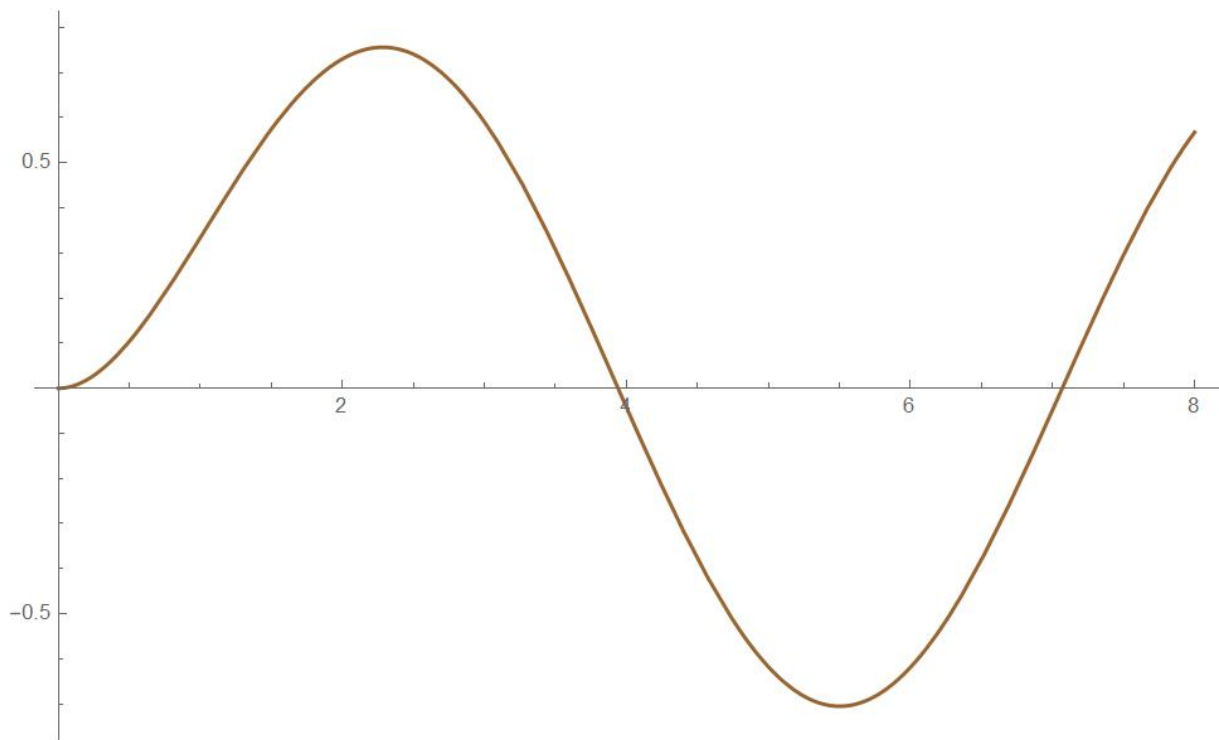
$$x(t) = x(0) + \frac{1}{2}(\sin(t) - \cos(t)) + \frac{1}{2}e^{-t}$$

Aby naszkicować wykres przyjmijmy $x(0) = 0$. Zauważamy, że kombinacje liniowe sinusa i cosinusa są zawsze funkcją sinus (po prostu "falującą" funkcją) tylko najwyżej przesuniętą w fazie. Dla naszych danych możemy się spodziewać, że funkcja ta będzie rosła dla małych $t > 0$ (skoro druga pochodna zachowuje się jak $\cos(t) > 0$ w tym przedziale lub bardziej fizycznie, skoro kulkę popycha jakaś siła, to tam się zacznie wychylać). Czynnik eksponencjalny wprowadza niewielką poprawę przy pierwszych "falach", a następnie szybko zanika. Komputerowo stworzony wykres przedstawia grafika 2.

2. (a) Stosujemy podstawienie:

$$u = ax + bt + c \implies u' = ax' + b \implies u' = af(u) + b$$

co jest równaniem o zmiennych rozdzielonych ■

Rysunek 2: Wykres funkcji położenia żelaznej kulki od czasu dla $x(0) = 0$

☛ Jak dla grupy 1. ■

- (b) ☛ Rozwiązując równanie jednorodne dostajemy $y(t) = e^t$. Następnie, korzystając z uzmienniania parametru postulujemy $y(t) = c(t)e^t$, wstawiając do równania otrzymujemy:

$$\begin{aligned}
 0 &= y'(t) - y(t) - t \\
 &= c'(t)e^t + c(t)e^t - c(t)e^t - t \\
 &= c'(t)e^t - t \\
 \implies c'(t) &= te^{-t} \\
 c(t) &= \int te^{-t} dt = -te^{-t} + \int e^{-t} dt = -te^{-t} - e^{-t} + \tilde{c}
 \end{aligned}$$

Stąd rozwiązanie:

$$y(t) = e^t \cdot (\tilde{c} - te^{-t} - e^{-t}) = e^t \tilde{c} - t - 1$$

Po podstawieniu warunków początkowych:

$$1 = y(0) = \tilde{c} - 1 \implies \tilde{c} = 2$$

Stąd ostateczne równanie, rozwiązujące zagadnienie Cauchy'ego:

$$y(t) = 2e^t - t - 1$$

☛ Rozwiązując równanie jednorodne dostajemy:

$$\begin{aligned}
 \frac{x'}{x} &= -\frac{1}{t} \implies \ln(x) = -\ln(t) + c = -\ln(t) + \ln(\tilde{c}) = \ln\left(\frac{\tilde{c}}{t}\right) \\
 \implies x(t) &= \frac{\tilde{c}}{t}
 \end{aligned}$$

Alternatywnie, skoro przy każdej n -tej pochodnej stoi n -ta potęga argumentu, postulujemy rozwiązanie w postaci $x(t) = t^r$, $r \in \mathbb{R}$ i rozwiązujemy:

$$trt^{r-1} + t^r = 0 \implies r = -1$$

Następnie, ponownie uzmienniając stałą $x(t) = \tilde{c}(t)/t$:

$$\begin{aligned} 0 &= t \frac{d}{dt} \left(\frac{\tilde{c}(t)}{t} \right) + \frac{\tilde{c}(t)}{t} - e^t \\ &= t \frac{\tilde{c}'(t)}{t} - t \frac{\tilde{c}(t)}{t^2} + \frac{\tilde{c}(t)}{t} - e^t \\ &= \tilde{c}'(t) - e^t \\ &\implies \tilde{c}(t) = e^t + \bar{c} \end{aligned}$$

Otrzymujemy funkcję:

$$x(t) = \frac{\bar{c}}{t} + \frac{e^t}{t}$$

Z warunku brzegowego:

$$-3 = x(3) = \frac{\bar{c}}{3} + \frac{e^3}{3} \implies \bar{c} = -9 - e^3$$

Czyli rozwiązaniem zagadnienia Cauchy'ego jest funkcja:

$$x(t) = \frac{e^t - 9 - e^3}{t}$$

3. (a) Różniczkując funkcję tworzącą

$$f(t, w) = \frac{1}{\sqrt{1 - 2tw + w^2}} = \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t)w^n$$

po w otrzymamy:

$$\begin{aligned} \frac{\partial}{\partial w} f(t, w) &= -\frac{1}{2} \cdot (1 - 2tw + w^2)^{-\frac{3}{2}} \cdot (2w - 2t) \\ &= \frac{t - w}{1 - 2tw + w^2} \cdot f(t, w) \\ \frac{\partial}{\partial w} f(t, w) &= \frac{\partial}{\partial w} \left\{ \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t)w^n \right\} \\ &= \sum_{n=1}^{\infty} nP_n(t)w^{n-1} \\ &= \sum_{n=0}^{\infty} (n+1)P_{n+1}(t)w^n \end{aligned}$$

stąd:

$$\sum_{n=0}^{\infty} (n+1)P_{n+1}(t)w^n = \frac{t - w}{1 - 2tw + w^2} \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t)w^n$$

a zatem, przenosząc wszystko na jedną stronę:

$$\begin{aligned}
0 &= (1 - 2tw + w^2) \sum_{n=0}^{\infty} (n+1)P_{n+1}(t)w^n - t \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t)w^n + w \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t)w^n \\
&= \sum_{n=0}^{\infty} (n+1)P_{n+1}(t)w^n - \sum_{n=0}^{\infty} 2t(n+1)P_{n+1}(t)w^{n+1} + \sum_{n=0}^{\infty} (n+1)P_{n+1}(t)w^{n+2} \\
&\quad - \sum_{n=0}^{\infty} tP_n(t)w^n + \sum_{n=0}^{\infty} P_n(t)w^{n+1} \\
&= \sum_{n=0}^{\infty} (n+1)P_{n+1}(t)w^n - \sum_{n=1}^{\infty} 2tnP_n(t)w^n + \sum_{n=2}^{\infty} (n-1)P_{n-1}(t)w^n \\
&\quad - \sum_{n=0}^{\infty} tP_n(t)w^n + \sum_{n=1}^{\infty} P_{n-1}(t)w^n \\
&= P_1(t) + 2P_2(t)w - 2tP_1(t)w - tP_0(t) - tP_1(t)w + P_0(t)w \\
&\quad + \sum_{n=2}^{\infty} w^n ((n+1)P_{n+1}(t) - 2ntP_n(t) + (n-1)P_{n-1}(t) - tP_n(t) + P_{n-1}(t))
\end{aligned}$$

stąd porównując wyrazy przy odpowiednich potęgach w otrzymujemy:

$$\begin{aligned}
w^0 &\implies 0 = P_1(t) - tP_0(t) \\
w^1 &\implies 0 = 2P_2(t) - 2tP_1(t) - tP_1(t) + P_0(t) \\
w^n &\implies 0 = (n+1)P_{n+1}(t) - (2n+1)tP_n(t) + nP_{n-1}(t)
\end{aligned}$$

gdzie druga implikacja zachodzi dla $n = 1$, zaś trzecia jest wzorem oczekiwanym dla $n \geq 2$ ■

(b) Przekształcając wzór rekurencyjny, otrzymamy:

$$P_{n+1}(t) = \frac{2n+1}{n+1}tP_n(t) - \frac{n}{n+1}P_{n-1}(t)$$

Zatem, obliczenia oraz sprawdzenie czy spełniają równanie Legendre'a:

☛ P_2

$$\begin{aligned}
P_2(t) &= P_{1+1}(t) = \frac{2 \cdot 1 + 1}{1 + 1}tP_1(t) - \frac{1}{1 + 1}P_{1-1}(t) \\
&= \frac{3}{2}t \cdot t - \frac{1}{2} \cdot 1 \\
&= \frac{3}{2}t^2 - \frac{1}{2}
\end{aligned}$$

$$\begin{cases} P_2(t) = \frac{3}{2}t^2 - \frac{1}{2} \\ P_2'(t) = 3t \\ P_2''(t) = 3 \end{cases}$$

Zatem podstawiając:

$$\begin{aligned}
(1 - t^2)P_2''(t) - 2tP_2'(t) + 2(2+1)P_2(t) &= (1 - t^2) \cdot 3 - 2t \cdot 3t + 6 \cdot \left(\frac{3}{2}t^2 - \frac{1}{2}\right) \\
&= 3 - 3t^2 - 6t^2 + 9t^2 - 3 \\
&= 0
\end{aligned}$$

☛ P_3

$$\begin{aligned}P_3(t) &= P_{2+1}(t) = \frac{2 \cdot 2 + 1}{2 + 1} t \cdot P_2(t) - \frac{2}{2 + 1} P_{2-1}(t) \\&= \frac{5}{3} t \cdot \left(\frac{3}{2} t^2 - \frac{1}{2} \right) - \frac{2}{3} t \\&= \frac{5}{2} t^3 - \frac{5}{6} t - \frac{2}{3} t \\&= \frac{5}{2} t^3 - \frac{3}{2} t\end{aligned}$$

$$\begin{cases} P_3(t) = \frac{5}{2} t^3 - \frac{3}{2} t \\ P_3'(t) = \frac{15}{2} t^2 - \frac{3}{2} \\ P_3''(t) = 15t \end{cases}$$

Zatem podstawiając:

$$\begin{aligned}(1 - t^2)P_2''(t) - 2tP_2'(t) + 3(3 + 1)P_2(t) &= \\&= (1 - t^2) \cdot 15t - 2t \cdot \left(\frac{15}{2} t^2 - \frac{3}{2} \right) + 12 \cdot \left(\frac{5}{2} t^3 - \frac{3}{2} t \right) \\&= 15t - 15t^3 - 15t^3 + 3t + 30t^3 - 18t \\&= 0\end{aligned}$$

4. Po pierwsze przepraszam za błąd, nie ma warunków brzegowych, więc nie jest to zagadnienie Cauchy'ego, tylko układ równań różniczkowych.

Przechodząc do rozwiązania: zauważamy, że w układzie występuje funkcja, której pochodna nie zależy od innych funkcji: y . Zatem możemy rozwiązać jej równanie niezależnie, otrzymując bezpośrednio:

$$y(t) = c_y e^{4t}$$

Pozostałe równania tworzą układ, opisany równaniem macierzowym:

$$\begin{bmatrix} x' \\ z' \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ 1 & 3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x \\ z \end{bmatrix}$$

Wyznaczamy wartości własne powyższej macierzy:

$$\begin{aligned}0 &= \det \begin{bmatrix} 3 - \lambda & 1 \\ 1 & 3 - \lambda \end{bmatrix} = (3 - \lambda)^2 - 1 = 9 - 6\lambda + \lambda^2 - 1 = \lambda^2 - 6\lambda + 8 \\ \lambda &= \frac{6 \pm \sqrt{36 - 4 \cdot 8}}{2} = \frac{6 \pm 2}{2} \in \{2, 4\}\end{aligned}$$

Zaś wektory własne z nimi związane:

$$\begin{aligned}\begin{bmatrix} 0 \\ 0 \end{bmatrix} &= \begin{bmatrix} 3 - 2 & 1 \\ 1 & 3 - 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} a \\ b \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} a \\ b \end{bmatrix} = (a + b) \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} \\ &\implies b = -a \implies \vec{v}_2 = \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \end{bmatrix} \\ \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \end{bmatrix} &= \begin{bmatrix} 3 - 4 & 1 \\ 1 & 3 - 4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} a \\ b \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -1 & 1 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} a \\ b \end{bmatrix} = (a - b) \begin{bmatrix} -1 \\ 1 \end{bmatrix} \\ &\implies b = a \implies \vec{v}_4 = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix}\end{aligned}$$

Stąd, korzystając ze wzoru z wykładu:

$$\begin{bmatrix} x(t) \\ z(t) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} \exp\left(t \begin{bmatrix} 4 & 0 \\ 0 & 2 \end{bmatrix}\right) \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} c_1 \\ c_2 \end{bmatrix}$$

Macierz odwrotną policzymy:

$$\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}^{-1} = \frac{1}{ad - bc} \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{bmatrix}^{-1} = \frac{1}{-2} \begin{bmatrix} -1 & -1 \\ -1 & 1 \end{bmatrix} = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{bmatrix}$$

Zatem, mnożąc macierze, dostajemy:

$$\begin{aligned} \begin{bmatrix} x(t) \\ z(t) \end{bmatrix} &= \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} e^{4t} & 0 \\ 0 & e^{2t} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} c_1 \\ c_2 \end{bmatrix} \\ &= \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} e^{4t} & e^{4t} \\ e^{2t} & -e^{2t} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} c_1 \\ c_2 \end{bmatrix} \\ &= \frac{1}{2} \begin{bmatrix} e^{4t} + e^{2t} & -e^{2t} + e^{4t} \\ -e^{2t} + e^{4t} & e^{2t} + e^{4t} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} c_1 \\ c_2 \end{bmatrix} \\ &= \frac{1}{2} \begin{bmatrix} (e^{2t} + e^{4t})c_1 + (-e^{2t} + e^{4t})c_2 \\ (-e^{2t} + e^{4t})c_1 + (e^{2t} + e^{4t})c_2 \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} e^{2t} \frac{c_1 - c_2}{2} + e^{4t} \frac{c_1 + c_2}{2} \\ e^{2t} \frac{-c_1 + c_2}{2} + e^{4t} \frac{c_1 + c_2}{2} \end{bmatrix} \end{aligned}$$

Wybierając inne stałe:

$$\tilde{c}_1 = \frac{c_1 - c_2}{2}, \quad \tilde{c}_2 = \frac{c_1 + c_2}{2}$$

zapiszemy pełne rozwiązanie zadania jako:

$$\begin{cases} x(t) = \tilde{c}_1 e^{2t} + \tilde{c}_2 e^{4t} \\ y(t) = c_y e^{4t} \\ z(t) = -\tilde{c}_1 e^{2t} + \tilde{c}_2 e^{4t} \end{cases}$$